

Geachte leden,

Drie maanden geleden ontving u het eerste nummer van *Nieuws van Zuid*. Door middel van deze nieuwsbrief houdt het bestuur van de Zuidelijke Afdeling u op de hoogte van recente initiatieven en actuele of aanstaande activiteiten.

In deze Nieuws van Zuid komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Bestuurswisseling
- Afscheid van het voormalige bestuur (**27 maart**)
- Online lezing van Lisa Kuitert (**10 april**)
- Tentoonstelling in Nijmegen over de pest
- Rubriek 'Website in de kijker'
- Nieuw boek van Peter Winkels
- Stadsdichter Nijmegen Wout Waanders opent pretpark
- Passa Porta Festival in Brussel
- Negentiende editie van het *Nieuw Groot Verzenboek*
- Rubriek 'De keuze van de dichter'

Bestuurswisseling

De afgelopen acht jaar hebben Lucien Custers, Hein van der Bruggen en Peter Winkels, respectievelijk als voorzitter, secretaris en penningmeester, het bestuur van de Zuidelijke Afdeling gevormd. Statutair moest er na deze periode een nieuw bestuur worden geïnstalleerd. Peter Altena, Liesbeth Vonhögen en Frank Hovens zijn aangezocht om de taken van voorzitter, secretaris en penningmeester over te nemen. Zij hebben deze functies met gepaste trots aanvaard. Het hoofdbestuur heeft met de bestuurswisseling ingestemd. In 'normale tijden' zou het nieuwe bestuur zich aan u tijdens een lezing voorstellen, maar dat is op dit moment helaas niet mogelijk.

Afscheid van het voormalige bestuur (27 maart)

De bestuurswisseling willen we natuurlijk niet ongemerkt voorbij laten gaan. Op zaterdag 27 maart, om 15.00 uur zal online afscheid worden genomen van Lucien, Hein en Peter W., en zullen Peter A., Liesbeth en Frank zich aan u voorstellen.

U kunt zich voor deze sessie aanmelden via het e-mailadres maatschappijzuid@gmail.com. U ontvangt dan op 26 maart een link. Voor u is het misschien de eerste keer dat u een Zoom-vergadering bijwoont. De ervaring leert dat de kennismaking met Zoom doorgaans weinig problemen oplevert. Het is vooral een kwestie van doen. Eventuele vragen over hoe een zoom-meeting in zijn werk gaat, kunt u stellen via het genoemde e-mailadres.

Via de videoverbinding wordt u op 27 maart in de gelegenheid gesteld om een persoonlijk woordje tot het voormalige bestuur te richten.

Voor ons als nieuw bestuur is het de eerste keer dat we een vergadering via het internet organiseren. We houden er rekening mee dat niet alles van een leien dakje zal lopen, en vragen daarvoor op voorhand begrip.

Online lezing van Lisa Kuitert (10 april)

Al meer dan een jaar zijn we verstoken van de inspirerende en gezellige lezingen in L'Union te Roermond. De oorzaak is gemakkelijk te gissen. In de voorbije maanden hebben we ons beraden op alternatieven. Op zaterdag 10 april 2021 hervat de Zuidelijke Afdeling haar activiteiten met een 'Zoom-lezing' van prof. dr. Lisa Kuitert over haar onlangs verschenen studie over koloniale boekcultuur in Nederlands-Indië in de periode 1816-1920, onder de pakkende titel *Met een drukpers de oceaan over* (Amsterdam, Prometheus 2020). De online lezing begint om 15.00 uur en zal – met de tijd die gegund wordt aan vragen en kanttekeningen en antwoorden – ongeveer een uur duren. Ook voor deze sessie moet u zich via maatschappijzuid@gmail.com aanmelden en ontvangt u een dag van tevoren een link om de lezing bij te kunnen wonen.

Kuiterts boek over het boekbedrijf en de boekcultuur in Nederlands-Indië is baanbrekend. In de inleiding van *Met een drukpers de oceaan over* wordt duidelijk dat er weliswaar voorstudies zijn, maar dat een integrale studie over de betekenis van het boek in Nederlands-Indië ontbrak. In die leemte is nu voorzien. Aan onderzoek en boek liggen vele vragen ten grondslag, maar een aantal van die vragen is in de tijd dat Lisa Kuitert zich ermee bezighield van (maatschappelijke) betekenis veranderd. Van rooskleurige verhalen over de

VOC-mentaliteit kan intussen geen sprake meer zijn. Kuitert verklaart niet uit te zijn op een nieuwe visie, maar zich toe te leggen op het aandragen van nieuwe gegevens. Overigens dagen die gegevens wel degelijk uit tot een andere kijk op de geschiedenis.

Die gegevens worden met veel smaak en groot gevoel voor compositie gepresenteerd. Het boek begint pakkend met de beschrijving van een groot feest in Batavia ter ere van Costers (vermeende) uitvinding van de boekdrukkunst. Ook in het vervolg is er een scherp oog voor concrete geschiedenissen die de weg banen naar beschouwingen over schoolboeken, censuur en bestraffing, bibliotheken en leesgezelschappen, papier en inkt, zending en militairen.

Lisa Kuitert is hoogleraar boekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. Zij neemt met verve deel aan actuele discussies over ontleding en literatuursubsidies. Vlamvend is het pleidooi dat zij in *Het boek en het badwater* hield voor het papieren boek (in coronatermen: 'het fysieke boek'). Recent publiceerde zij (samen met anderen) *De zin van het lezen* over Luceberts leesgedrag.

Tentoonstelling over de pest in Museum Het Valkhof (Nijmegen)

Al meer dan twee jaar in voorbereiding en actueler dan denkbaar was toen de plannen ontstonden. De tentoonstelling over de pest in Museum Het Valkhof is gereed, ... maar kan voorlopig niet open. Het verhaal over de grootste en dodelijkste pandemie uit de wereldgeschiedenis wordt zelf getroffen door de gevolgen van de grootste pandemie in meer dan een eeuw. Bij het binnengaan van de tentoonstelling hangen de voorschriften die het Nijmeegse stadsbestuur in 1664 uitvaardigde om de pest te beteugelen. Die voorschriften, een pesttraktaatje uit de vijftiende eeuw, kruidenboeken en medische handleidingen uit de zeventiende en achttiende eeuw maken duidelijk dat men deed wat men kon. De uitgevaardigde maatregelen lijken vaak verrassend veel op die van nu. Veel

aandacht is er ook voor de bezwering van het gevaar: pestheiligen als Sebastiaan, Rochus en Anthonius waren een toevlucht. We zien ze in allerlei gedaanten: miniaturen in gebedenboeken, prentjes, middeleeuwse beelden en een treffende sculptuur van de hedendaagse kunstenaar Berlinde de Bruyckere. Steeds krijgt het historische verhaal een ‘tegenbeeld’ uit het heden dat laat zien hoezeer de pest tot op de dag van vandaag onze verbeelding prikkelt.

Wie de tentoonstelling binnenloopt wordt begroet met de woorden van Dante: ‘Laat varen alle hoop gij die hier binnentreedt.’ Bij het verlaten lees je woorden uit het slot van Camus’ *De pest*: ‘de pestbacil sterft nooit uit en verdwijnt nooit definitief’. Een treffende, prachtige en ook wel hoopvolle tentoonstelling.

Hopelijk worden de coronamaatregelen snel zodanig versoepeld dat de tentoonstelling bezocht kan worden.

De rubriek ‘**Website in de kijker**’ biedt u als lid de gelegenheid om uw persoonlijke of professionele letterkundige website onder de aandacht te brengen van de medeleden.

Vast een ster of een vaste ster? Hanneke Eggels’ nieuwsbrief over het ritme van de geest

Over haar vertaalde fragment van ‘The hill we climb’ van Amanda Gorman en het lezen van Nobellaureaat Louise Glück.

In deze onvoorspelbare tijd nu mensen zich tot de poëzie bekeren red ik het alleen met de support van individuele lezers als u. Cour de Culture kan dan onafhankelijk blijven en verrijkende/verrijkende programma’s en publicaties produceren die van dichters kampioenen maken en het lezen van poëzie aanmoedigen, bevorderen. Alle 600 lezers van mijn nieuwsbrief ontvangen maandelijks mijn blog. U hoeft daar verder niets mee te doen. Alleen die literatuur liefhebbers, journalisten, schrijvers, culturele collega’s die zich met mijn ideeën, analyses, mijn essays, polemische teksten en commentaren engageren en zich erdoor geïnspireerd voelen, kunnen zich via mijn website www.eggels.com abonneren op mijn YouTubekanaal, (online) poëziebundels kopen of een vrijwillige bijdrage storten. Abonnement op mijn YouTubekanaal op www.eggels.com homepage links onderaan. • Nieuwsbrief maandelijks, zie ook 3 jaar Historisch overzicht op www.eggels.com •

Carnaval verviel & ging door

In deze maanden haalt corona heel wat strepen door de rekening.

In allerlei bouwschuren in Limburg en Brabant en andere weleer door pastoors beleerde streken is het jaarlijks een groot genoegen, als er praalwagens worden opgebouwd voor 'de' carnaval of 'de vastenavond'.

Mannen, vrouwen, meisjes en jongens staan dan naast elkaar bij het timmeren en optuigen, de broodjes binnen handbereik en na afloop een pintje.

Alleen dit jaar niet: de praalwagens bleven binnen en de keel moest, uit angst voor besmetting, in afzondering worden gesmeerd.

Intussen nam de dorst gevaarlijk toe en het verlangen om plezier te maken en te zingen werd alleen maar groter, nu het dit jaar niet kon.

Er was (en is) gelukkig een troostend alternatief met het boek *Vastelaovend Vertelt, Verteld, Vertel! Literatuur en Carnaval / Vastelaovend en de Limburgse Letteren*, geschreven door Peter Winkels. Het is dat het carnaval in Limburg al bestond, anders had Winkels voor de uitvinding ervan gezorgd, zo gepassioneerd – haast als een jonge vader – vertelt hij over de ontmoetingen tussen literatuur en carnaval.

Hoewel hij zich in een charmante inleiding buigt over het carnaval in de héle Nederlandse literatuur – met een opmerkelijke gastrol voor Jacob Campo Weyerman – en een paragraaf wijdt aan Nederlanders die over de grens aan het carnavallen zijn, gaat het boek toch vooral over het Limburgse carnaval. Daarbij laat Winkels zich van een gulle kant zien: héél Limburg doet mee, van Mook tot Eijsden.

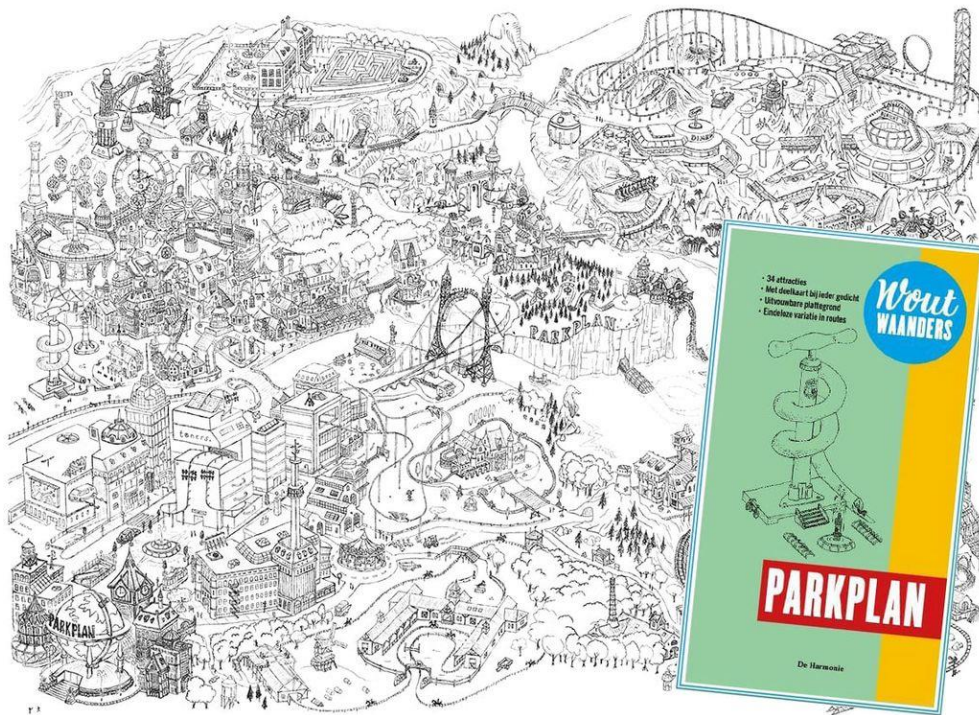
In zijn prachtig geïllustreerde boek is er veel aandacht voor de Haarlemmer Jac. van Looy – aan hem wijdde Winkels heel wat publicaties – en voor Kerkradenaar Wiel Kusters en Maastrichtenaar Ad van Iterson. De grote carnavalsroman van de laatste jaren is zonder concurrentie *Naar de overkant van de nacht* (2011), de geweldige impressie van Jan van Mersbergen: carnaval in Venlo als een delirium van drank, plezier en herinneringen, dat via een tijdelijke omkering van de dingen tot het ware inzicht leidt.

Het boek van Peter Winkels bevat veel namen van auteurs en werken, die als het ware smeken om een nadere kennismaking. Jon Winkels, Peters Bossche broer, tekende voor de uitgave van het boek. Op de laatste bladzijden vangen we een glimp op van de auteur, zijn rug in beeld, de ogen gericht op het carnaval op straat.

Een interview met Peter Winkels voor het programma Cultuurcafé van Omroep L1 is terug te luisteren via de link <https://l1.nl/l1-cultuurcafe-een-boek-over-literatuur-waar-in-carnaval-een-rol-speelt-162502/>.

Peter Winkels, *Vastelaovend Vertelt, Verteld, Vertel! Literatuur en Carnaval / Vastelaovend en de Limburgse Letteren*, Den Bosch, Jon Winkels 2021. ISBN 978 94 61550 74 3.

Stadsdichter Nijmegen Wout Waanders opent pretpark

Afgelopen twee jaar ging Wout Waanders (1989), stadsdichter van Nijmegen, als een wervelwind door de stad. Hij zong in Boyband, een, jawel, literaire boyband! Met een aanstekelijk enthousiasme trad Wout op vele podia op en ontwikkelde hij een herkenbare stem in het landschap van meningen en poëzie. Van het stadsdichterschap nam hij afscheid met Parkplan, een originele bundel met 34 gedichten die als attracties deel uitmaken van een door Wout ontwikkeld en getekend pretpark.

In zijn gedichten slaat de dichter de werkelijkheid met verwondering gade en doet daarbij verrassende ontdekkingen. In het eerste gedicht ontdekt de ik-figuur dat zich onder de begane grond een tweede wereld schuilhoudt. Die tweede wereld lijkt gemakkelijk te betreden, met roltrappen, maar plaatst de waarnemer voor nieuwe verrassingen. In een later gedicht springt een meisje in de rabarberlimonade. In een ander gedicht biedt een ruimteschip, na een diepe zucht, redding. In het gedicht 'Verbruggen' gaat 'je' telefoonnummer verloren, maar dat vervangt de ik-figuur door het telefoonnummer dat op een busje in de Nijmeegse Marialaan staat: 'glas- en schilderwerken'. Dat telefoonnummer is met enige speurwerk te vinden – de firma Verbruggen, genoemd in de titel, zetelt in Boekel: 0492-323658 – en zo schuift de ene werkelijkheid over de andere. Opvallend in de bundel is de prominente aanwezigheid van dieren. Het pretpark van Waanders opent met een nijlpaard, en in het vervolg maken we kennis met een kleine giraffe, een bultrug, een dinosaurus – die was toch uitgestorven? – en een alpaca. In de eerste gedichten is de ik-figuur nog prominent aanwezig, veelal als eigenaar ('mijn schoonouders', 'mijn rugzak', 'mijn broekzak'), maar allengs raakt hij op de achtergrond. In de bundel valt bij herlezing nog veel meer te vinden. Blijkbaar vond de jury van de Herman de Coninckprijs dat ook: Wout Waanders is een van de zes genomineerden voor de poëzieprijs van 2021.

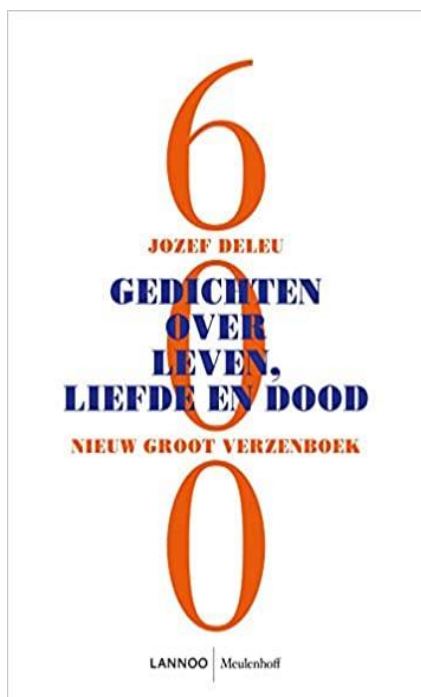
Passa Porta Festival, 21-28 maart

Het internationale Literatuurhuis Passa Porta verwelkomt elke twee jaar internationale schrijvers, denkers en kunstenaars in Brussel voor het meertalige Passa Porta Festival. De beginselen van Passa Porta zijn dat literatuur onmisbaar is voor de samenleving en dat goede literatuur met zoveel mogelijk mensen gedeeld moet worden. Dit jaar is het helaas niet mogelijk om in groten getale richting Brussel te reizen om dit in gezamenlijkheid te ondersteunen. We kunnen echter wel digitaal aanwezig zijn bij de lezingen, voordrachten en interviews. Het festival wordt gehouden van 21 t/m 28 maart. Zie voor informatie én het uiterst gevarieerde programma:

<https://www.passaporta.be/nl/over-passa-porta-festival-1>

Negentiende editie van het Nieuw Groot Verzenboek

Ons medelid Jozef Deleu (1937) is dichter, prozaïst, essayist en bloemlezer. Hij stichtte het tijdschrift *Ons Erfdeel* en was 45 jaar hoofdredacteur. In 2003 richtte hij ook *Het Liegend Konijn* op, tijdschrift voor hedendaagse Nederlandstalige poëzie. Onlangs verscheen van hem de herziene, negentiende editie van het *Nieuw Groot Verzenboek*, een van de langstlopende poëziebloemlezingen in Nederland en Vlaanderen. Het is een thematische bloemlezing met moderne poëzie over de grote momenten in het leven: liefde, eenzaamheid en dood. De thema's zijn bepalend, maar daarnaast zijn kwaliteit en een evenwichtige plek voor Vlaamse en Nederlandse poëzie evenzeer van belang.

De keuze van de dichter

Voor de rubriek 'De keuze van de dichter' vragen we een dichter om een keuze te maken uit eigen werk.

Verzoen

*Alle lemuren en slingerapen
leren het grijpfijne in
oerbossen. Wij op het asfalt
worden getroffen door
breukzak en wervelzwakte.*

*Prijsdier Taal, je wordt zo vaak
misvat. Verzoen ons liever met
gebaren. Een opgestoken hand
ontwapent, hoe graag een mens
ook het brullen na wil apen.*

Emma Crebolder koos het gedicht 'Verzoen' uit haar bundel *Verzoenen* (2014)